

Utlåtande 2011:21 RVII (Dnr 326-1826/2009)

Ökat fokus på tillgänglighetsarbetet
Motion (2009:33) av Stefan Nilsson m.fl. (MP)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motion (2009:33) av Stefan Nilsson m.fl. (MP) om ”Ökat fokus på tillgänglighetsarbetet” anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i detta utlåtande.

Föredragande borgarrådet Anna König Jerlmyr anför följande.

Ärendet

Stefan Nilsson m.fl. (MP) anser i en motion (2009:33) att det behövs tre kompletterande beslut för att arbetet med att göra staden tillgänglig ska bli mer heltäckande. Stefan Nilsson m.fl. (MP) anser att tillgänglighetsprojektet behöver utvidgas och föreslår att uppdrag ges till alla nämnder och stadshuskoncernens bolag att lokaler och verksamheter ska tillgänglighetsanpassas. Motionärerna föreslår också att Stockholms stads handikappolitiska program revideras och kompletteras med delmål för tillgänglighetsarbetet och att kommunstyrelsen ska ha det samlade ansvaret för tillgänglighetsarbetet i Stockholms stad.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, kommunstyrelsens handikappråd, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, kulturnämnden, trafik- och renhållningsnämnden och Stockholms Stadshus AB för yttrande. Ärendet har

även remitterats till Diskrimineringsombudsmannen och Independent Living Institute som dock inte inkommit med svar.

Stadsledningskontoret anser att tillgänglighetsprojektet har pågått under en lång tid och anser att det nu är dags att tillgänglighetsarbetet i staden går in i en ny fas. Tillgänglighetsprojektet kommer att avslutas 2010 men arbetet med tillgänglighetsfrågorna fortsätter i en annan form.

Kommunstyrelsens handikappråd anser att huvudansvaret för samordningen av tillgänglighetsarbetet i staden måste ligga centralt under kommunstyrelsen, såsom motionären föreslår. Detta för att ingen ska kunna säga att det gäller inte mitt område.

Fastighetsnämnden anser att Stockholms stad har en hög ambitionsnivå i tillgänglighetsarbetet med målet att bli världens mest tillgängliga huvudstad 2010. Tillgängligheten för funktionshindrade är en viktig frihetsfråga och trots de utmaningar som kontoret berör, finns det rättmätiga krav på ytterligare förbättringar. Det är mot den bakgrunden vår uppfattning att tillgänglighetsarbetet kan och ska bli ännu bättre i framtiden.

Idrottsnämnden anser att kommunstyrelsen enligt det handikappolitiska programmet har det övergripande ansvaret för att samordna stadens handikappolitiska arbete. Detta inbegriper enligt nämndens uppfattning ett samlat ansvar även för stadens tillgänglighetsarbete, oavsett om tillgänglighetsprojektet organisatoriskt har sin placering under trafik- och renhållningsnämnden.

Kulturnämnden anser att Stockholms stads handikappolitiska program fortlöpande bör följas upp och vid behov revideras. Ansvaret för tillgänglighetsarbetet bör följa verksamhetsansvaret och det är angeläget att innehållet i det handikappolitiska programmet integreras i det ordinarie arbetet och i ILS-systemet.

Trafik- och renhållningsnämnden anser att det som motionen gäller avser stadens ansvarsområde och där kan trafikkontoret hålla med motionärerna om att en utökad fokusering på tillgänglighetsarbetet behövs.

Stockholms Stadshus AB anser att en revidering av stadens handikappolitiska program vore bra, under förutsättning att programmet uppdateras efter överenskommelse med övriga aktuella bestämmelser i FN-konventionen och rådande lagstiftning.

Mina synpunkter

Tillgänglighetsarbetet fick riktig fart i Stockholms stad för 10 år sedan när beslutet togs att avsätta 100 mnkr årligen för att förbättra tillgängligheten i staden. Under projektets tid har en mängd åtgärder genomförts inom den fy-

siska miljön i staden. Totalt kommer cirka 1,2 mdkr att ha satsats på tillgänglighetsskapande åtgärder i staden under projektets genomförande. Tillgänglighetsprojektet har tidigare haft sin organisatoriska hemvist under trafik- och renhållningsnämnden men medel inom ramen för projektet har använts för åtgärder inom exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden och kulturnämnden. Förutom insatser i stadens gatumiljö som ombyggnad av övergångsställen, kontrastmarkering av trappor m.m. har en rad åtgärder genomförts i stadens fastigheter. Bland annat har nya hissar och handikapptoiletter installerats, omklädningsrum i idrottshallar byggts om och hörselslingor installerats. Insatser har även gjorts för att förbättra tillgängligheten till information och kommunikation.

Nu när tillgänglighetsprojektet är avslutat och går in i en ny fas är det viktigt att alla nämnder tar ett ansvar för dessa frågor. I och med budget för 2011 förändras organisationen, detta påverkar tillgänglighetsfrågorna. Detta innebär att det övergripande ansvaret flyttas till socialnämnden. För att ge frågorna extra tyngd har vi också ett biträdande socialborgarråd som har ansvaret för tillgänglighetsfrågorna.

När det gäller det nya handikappolitiska programmet, ”Program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2011-2015” så är detta nu klart och har antagits av socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden. Programmet tar utgångspunkt i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Programmet är ett av stadens styrdokument och ska ingå i det integrerade ledningssystemet, ILS. Programmet är nu på remiss i staden för att sedan behandlas av fullmäktige.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motion (2009:33) av Stefan Nilsson m.fl. (MP)

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Carin Jämtin, Roger Mogert* och *Tomas Rudin* (alla S) enligt följande.

Vi föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta följande.

1. Bifalla motionen.
2. Därutöver anför följande.

Tillgänglighetsarbetet måste fortsätta med bibehållet tempo även efter 2010. Stockholm ska bli världens tillgängligaste huvudstad på riktigt. Alla enkelt avhjälpna hinder ska byggas bort. Staden måste visa att det går att göra både lokaler och verksamheter tillgängliga för alla genom att föregå med gott exempel.

En särskild satsning ska göras på skollokaler och mötesplatser för ungdomar där enkelt avhjälpna hinder ska vara åtgärdade till 2013. Utöver nämndernas egna tillgänglighetsinvesteringar ska erfarenheterna från tillgänglighetsprojektet tas till vara och ett nytt program för systematiskt tillgänglighetsarbete i staden tas fram. Finansiering sker genom central medelsreserv.

Reservation anfördes av borgarrådet *Per Bolund* (MP) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar att

1. bifalla motionen
2. kvantifiera delmål för tillgänglighetsarbetet i Program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning.
3. säga följande

Det samlade ansvaret för tillgänglighetsarbetet i Stockholms stad bör ligga hos kommunstyrelsen. Denna syn delas av bl. a Kommunstyrelsens handikappråd. Att flytta frågan till socialnämnden är inte tillräckligt även om man nu har ett biträdande socialborgarråd med ansvar för dessa frågor.

Arbetet med att göra Stockholm tillgängligt för alla går för långsamt. Nu när tillgänglighetsprojektet ”går in i en ny fas”, som det heter, blir det extra viktigt att arbetet inte tillåts avstanna utan i stället ökar och att tillräckliga resurser avsätts. Ett tydligt uppdrag behöver ges till alla nämnder och stadshuskoncernens bolag att samtliga lokaler och verksamheter ska tillgänglighetsanpassas.

När det gäller det handikappolitiska programmet så ersätts det efter 2010 av ”Stockholm – en stad för alla. Program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning.” Det är bra att det nya programmet tagits fram i samarbete med stadens förvaltningar och bolag samt handikapporganisationer och att det tar sin utgångspunkt i FN-konventionen. Det är klokt att programmet görs till en del av stadens styrdokument och ska ingå i det integrerade ledningssystemet, ILS. Programmet behöver också kompletteras med delmål för tillgänglighetsarbetet.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2009:33) av Stefan Nilsson m.fl. (MP) om ”Ökat fokus på tillgänglighetsarbetet” anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i detta utlåtande.

Stockholm den 26 januari 2011

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Anna König Jerlmyr

Ylva Tengblad

Reservation anfördes av *Carin Jämtin, Roger Mogert och Tomas Rudin* (alla S) med hänvisning till reservationen av (S) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av *Emilia Hagberg och Stefan Nilsson* (båda MP) med hänvisning till reservationen av (MP) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av *Ann-Margarethe Livh* (V) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande

1. Motion (2009:33) av Stefan Nilsson (MP) om ”Ökat fokus på tillgänglighetsarbetet” bifalls.
2. Därutöver vill vi framföra följande.

Sedan den borgerliga majoriteten tog över styret har ambitionerna på tillgänglighetsområdet sänkts betydligt. Tyvärr ser vi inte heller att 2011 års budget innebär ett ökat tempo, tvärtom halveras de årliga resurserna på 100 mnkr när tillgänglighetsarbetet integreras i den ordinarie verksamheten.

Tillgänglighet är en fråga för hela stadens verksamhet, och det är viktigt det markeras i organisationen av arbetet. Vänsterpartiet anser i likhet med Kommunstyrelsens handikappråd att det övergripande ansvaret för tillgänglighetsarbetet ska föras över till kommunstyrelsen. Vi har drivit denna ståndpunkt i flera år, och föreslagit att en övergripande samordningsfunktion inrättas inom stadsledningskontoret.

Det nya programmet för delaktighet för personer med funktionsnedsättning kan förhoppningsvis ge en nystart i tillgänglighetsarbetet, men det behöver tillföras ett tydligt genusperspektiv. Styrdokumentet bör kompletteras med konventionen om

avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor, CEDAW. Även de föreslagna indikatorerna behöver skärpas och könsbaserad statistik införs.

ÄRENDET

Stefan Nilsson m.fl. (MP) anser i en motion (2009:33) att det behövs tre kompletterande beslut för att arbetet med att göra staden tillgänglig ska bli mer heltäckande. Stefan Nilsson m.fl. (MP) anser att tillgänglighetsprojektet behöver utvidgas och föreslår att uppdrag ges till alla nämnder och stadshuskoncernens bolag att lokaler och verksamheter ska tillgänglighetsanpassas. Motionärerna föreslår också att Stockholms stads handikappolitiska program revideras och kompletteras med delmål för tillgänglighetsarbetet och att kommunstyrelsen ska ha det samlade ansvaret för tillgänglighetsarbetet i Stockholms stad.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, kommunstyrelsens handikappråd, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, kulturnämnden, trafik- och renhållningsnämnden och Stockholms Stadshus AB för yttrande. Ärendet har även remitterats till Diskrimineringsombudsmannen och Independent Living Institute som dock inte inkommit med svar.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 16 oktober 2009 har i huvudsak följande lydelse.

I samband med budget 1999 beslutade kommunfullmäktige att årligen fram till 2010 avsätta 100 mnkr för tillgänglighetsskapande åtgärder med det uttalade målet att Stockholm ska bli världens mest tillgängliga stad. Under projektets tid har en mängd åtgärder genomförts inom den fysiska miljön i staden. Totalt kommer cirka 1,2 mdkr att ha satsats på tillgänglighetsskapande åtgärder i staden under projektets genomförande. Tillgänglighetsprojektet har sin organisatoriska hemvist under trafik- och renhållningsnämnden men medel inom ramen för projektet har använts för åtgärder inom exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden och kulturnämnden. Förutom insatser i stadens gatumiljö som ombyggnad av övergångsställen, kontrastmarkering av trappor m.m. har en rad åtgärder genomförts i stadens fastigheter. Bland annat har nya hissar och handikapptaletter installerats, omklädningsrum i idrottshallar byggts om och hörselslingor installerats. Insatser har även gjorts för att förbättra tillgängligheten till information och kommunikation.

Projektet har pågått under en lång tid och stadsledningskontoret anser att det nu är dags att tillgänglighetsarbetet i staden går in i en ny fas. Tillgänglighetsprojektet kommer att avslutas 2010 men arbetet med tillgänglighetsfrågorna fortsätter men i en

annan form. Stadsledningskontoret anser att det är viktigt att arbetet med tillgänglighet genomsyrar stadens verksamheter och blir en del i det löpande arbetet. Enligt stadens budget för 2010 ska trafik- och renhållningsnämnden ta fram en strategi för hur alla nämnder och styrelser ska bedriva tillgänglighetsarbetet som en del i den ordinarie verksamheten.

Det handikappolitiska programmet ska revideras under 2010. I budget 2010 har socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden fått i uppdrag att leda arbetet med att ta fram ett handikappolitiskt program som ska gälla från och med 2011.

Kommunstyrelsens handikappråd

Kommunstyrelsens handikappråd beslutade vid sitt sammanträde den 26 oktober 2009 att som svar på remissen lämna handikapprådets yttrande.

Kommunstyrelsens handikappråds yttrande daterat den 26 oktober 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Vi ställer oss givetvis bakom motionen, då vi inser att arbete med tillgänglighet måste fortsätta efter 2010. Långt ifrån alla enkelt åtgärdade hinder i den fysiska miljön kommer att vara avhjälpta vid utgången av 2010. Mängder av hinder som inte ansetts enkla att åtgärda måste också angripas. Det kommer att behövas ett utvecklingsarbete i samverkan mellan kommunen och fastighetsägare när det gäller att lösa många av dem. Därutöver behövs en skärpning i respekten för gällande regler vad gäller nybyggnad och ombyggnad, en aktiv tillsyn och systematiska uppföljningar av det som byggs.

Staden måste visa att det går att göra både lokaler och verksamheter tillgängliga för ALLA genom att föregå med gott exempel.

Vi anser också att staden måste inarbeta tillgänglighetskrav i alla upphandling och se till att alltid använda tillgängliga lokaler för konferenser och andra typer av interna och externa sammankomster.

Det är dags att revidera stadens handikappolitiska program, något som påpekas i majoritetens förslag till verksamhetsplan för år 2010. Det arbetet måste påbörjas redan nu om det ska kunna vara klart inför arbetet med 2011 års verksamhetsplan. Vi tar stöd i FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning när vi förutsätter att handikapprörelsen görs aktivt delaktig i arbetet med det nya programmet.

Huvudansvaret för samordningen av tillgänglighetsarbetet i staden måste ligga centralt under kommunstyrelsen, såsom motionären föreslår. Detta för att ingen skall kunna säga att det gäller inte mitt område.

Det är inte bara den fysiska miljön som berörs av begreppet tillgänglighet utan även informationen. En tillgänglig information, vad gäller såväl media som innehåll, är en viktig utvecklingsfråga för staden och dess olika nämnder och bolag.

Fastighetsnämnden

Fastighetsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 20 oktober 2009 att godkänna och återropa fastighetskontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av vice ordföranden Martin Michel (MP), Bengt Sandberg m fl (S) och Mattias Ericson (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av ordföranden Kristina Alvendal m fl (M) och Per Altenberg (FP), *bilaga 1*.

Ersättaryttrande gjordes av Yildiz Kafkas (MP) som instämmer i det gemensamma förslaget från (S), (MP) och (V), *bilaga 1*.

Ersättaryttrande gjordes av Lars Wyke (KD) som instämmer i (M) och (FP):s särskilda uttalande, *bilaga 1*.

Fastighetskontorets tjänsteutlåtande daterat den 30 september 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Kontoret anser att arbetet med att tillgänglighetsanpassa stans offentliga platser, byggnader och verksamheter är viktigt samt att arbetet under de senaste tio åren har gjort staden mer tillgänglig. Det är dock kontorets uppfattning att detta arbete aldrig kommer att bli helt klart, då kraven på tillgänglighet ständigt ökar. En stor del av de offentliga byggnaderna som finns i Stockholm ägs av privata fastighetsägare som staden kan ha svårt att påverka. Dessutom finns det i budgeten, utöver de till tillgänglighetsprojektet avsatta medlen, inte andra öronmärkta medel för tillgänglighetsåtgärder. Tillgänglighetsanpassningen ska då konkurrera med andra åtgärder som förvaltningar och bolag ska genomföra. För kontorets del innebär det med dagens regler att om en tillgänglighetsåtgärd ska finansieras inom investeringsbudgeten ska den vara lönsam.

Tillgänglighetsprojektet

I motionen beskrivs tillgänglighetsprojektet, som sorterar under trafik- och renhållningsnämnden, som ett projekt som enbart omfattar stadens gator och stadsmiljö. Så är inte fallet. Det ursprungliga uppdrag som tillgänglighetsprojektet fick när det startade för 10 år sedan och som då var en del av gatu- och fastighetskontoret, var att förutom att tillgänglighetsanpassa gator och torg, även tillgänglighetsanpassa de offentliga byggnader som gatu- och fastighetskontoret förvaltade. En del av dessa byggnader förvaltas idag av fastighetskontoret. Av de 100 miljoner kronor som tillgänglighetspro-

jektet disponerat årligen har fastighetskontoret tilldelats mellan fem och tio miljoner kronor per år. Även idrottsförvaltningen och kulturförvaltningen har tilldelats medel i motsvarande storlek för åtgärder i deras offentliga lokaler. Utöver de åtgärder som finansieras genom tillgänglighetsprojektet, genomförs tillgänglighetsanpassningar i kontorets byggnader, både i samband med ombyggnader av kontorets offentliga lokaler och i specifika projekt, som exempelvis den pågående anpassningen av kontorets hissar. På grund av kontorets unika byggnadsbestånd kommer inte sällan tillgänglighetsfrågan i konflikt med bevarandehänseende.

Statliga regler

Staten har för fastighetsägare och verksamheter utfärdat ett antal lagar och förordningar som reglerar de krav som ställs avseende tillgänglighet. När det gäller tillgänglighetsanpassning av offentliga platser och offentliga byggnader ska fastighetsägare och verksamheter bland annat följa reglerna om ”Enkelt avhjälpna hinder”.

Motionärens förslag

- När det gäller motionärens första förslag till beslut är det kontorets uppfattning att detta uppdrag redan finns för stadens verksamheter och att något ytterligare beslut inte behöver tas i denna del.
- Vad avser det andra förslaget till beslut förutsätter detta, enligt kontorets mening, att staden först måste genomföra en grundlig genomgång av vilka tillgänglighetsåtgärder som kan realiseras i stadens fastigheter och verksamheter. På så sätt kan ett mätbart delmål fastställas, som går att följa upp. I sak har kontoret ingen invändning mot detta och det kunde också, om åtgärderna prissattes, ge staden en uppfattning om den totala kostnaden för tillgänglighetsåtgärder.
- Kontorets uppfattning avseende det tredje förslaget är att ansvaret för tillgänglighetsfrågorna inte ska ligga centralt, utan på respektive bolag och förvaltning, som har att följa kommunens antagna program för tillgänglighetsarbetet.

Idrottsnämnden

Idrottsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 20 oktober 2009 att som svar på remissen återopas idrottsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Särskilt uttalande gjordes av Else Lundin (MP) och Axel Nekham (MP), *bilaga 1*.

Idrottsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 13 oktober 2009 har i hu-

vudsak följande lydelse.

Idrottsnämnden har tillsammans med handikapprådet, gemensamt med Globe Arena AB, sedan flera år riktat starkt fokus på frågan om ökad tillgänglighet i stadens idrottsanläggningar. Handikapprådet har under åren 2000-2009 noga inventerat och följt upp förvaltningens förslag för att förbättra tillgängligheten. Idrottsnämnden har löpande avropat medel upp till 10 miljoner årligen ur trafik- och renhållningsnämndens budget, och på det sättet hittills kunnat investera närmare 89 miljoner i tillgänglighetskapande åtgärder. Till detta ska läggas de medel som idrottsnämnden satsat i egen budget vid investeringar i nya anläggningar.

Åtgärder som underlättar och som avhjälper fysiska hinder inom stadens idrotts- och motionsutbud kommer alla besökare till del, inte bara de som har en funktionsnedsättning. Förvaltningen anser att åtgärder för att öka tillgängligheten ska ha fortsatt hög prioritet inom idrottsnämndens ansvarsområde.

Motionärerna föreslår att tillgänglighetsarbetet utvidgas, så att stadens nämnder och bolagsstyrelser även får uppdraget att göra sina lokaler och verksamheter tillgängliga. Som idrottsförvaltningen uppfattar det så innebär stadens handikappolitiska program, antaget av kommunfullmäktige år 2004, att nämnder och styrelser ska arbeta för att eliminera enkelt avhjälpta hinder i sina lokaler och verksamheter senast år 2010. Uppdraget finns redan i det handikappolitiska programmet. Däremot instämmer förvaltningen i att detta program kan behöva revideras. Programmet uppfyller inte riktigt de krav som staden numera ställer på övergripande styrdokument. Det innehåller som det ser ut nu ett stort antal relativt konkreta inriktningsmål och det finns anledning att, i enlighet med motionärens förslag, bland annat se över målstrukturen. Programmet behöver även tydligare kopplas till stadens arbete för ledning och uppföljning av ekonomi och verksamhet, ILS. Däremot anser idrottsförvaltningen att den nuvarande ekonomiska modellen, där trafik- och renhållningsnämnden genom sitt kontor har ett samlat budget- och redovisningsansvar för genomförda insatser, fungerar bra och att den bör kvarstå. Skulle varje nämnd budgetera för sina tillgänglighetsinvesteringar, finns en risk att angelägna åtgärder uteblir vid tuffa prioriteringar gentemot andra behov.

Kommunstyrelsen har enligt det handikappolitiska programmet det övergripande ansvaret för att samordna stadens handikappolitiska arbete. Detta inbegriper enligt förvaltningens uppfattning ett samlat ansvar även för stadens tillgänglighetsarbete, oavsett om tillgänglighetsprojektet organisatoriskt har sin placering under trafik- och renhållningsnämnden. Förvaltningen vill i sammanhanget slutligen framhålla det angelägna i att stadens tillgänglighetsarbete kan fortgå med oinskränkt ambition även år 2009.

Kulturnämnden

Kulturnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 17 november 2009 att som svar på remiss om motion (2009:33) om ökat fokus på tillgänglighetsarbetet överlämna och åberopa förvaltningarnas gemensamma tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av vice ordföranden Roger Mogert m fl (S) samt ledamöterna Ann Mari Engel (V) och Kerstin Wickman (MP), *bilaga 1*.

Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 2 november 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Tillgänglighetsfrågor är prioriterade inom Kulturförvaltningens och Stadsarkivets verksamheter. Under flera år har byggnader entréer förbättrats och utbildningar genomförts om hur vi bemöter personer med olika handikapp och hur vi skriver tillgängliga texter. Framhållas skall att staden sedan år 1999 avsatt 5 mkr årligen till insatser för att förbättra tillgängligheten för personer med funktionshinder inom kulturnämndens ansvarsområde. Arbetet pågår i nära samarbete med förvaltningarna och med aktörerna inom det fria kulturlivet.

Att gå en skulpturvandring i staden och få information om hur man kan få veta mer om respektive skulptur, också taktilt, med hjälp av mobilen är ytterligare ett exempel på projekt som genomförts med tillgänglighetsmedel. Under 2009 pågår ett planeringsarbete för att även förbättra kommunikation och information. Bland annat har förvaltningen tillsammans med Södertörns högskola och tidningen Metro ansökt om medel ur socialfonden för att kunna genomföra en satsning på kompetensutveckling i anti-diskrimineringsfrågor där tillgänglighetsperspektivet ingår. Om Kulturförvaltningen får medel handlar det om utbildning för samtliga anställda.

Kulturförvaltningen publicerar också tillgänglighetsguiden både i tryckt form och på webbplatsen. Det är den mest efterfrågade informationen på Kulturförvaltningens webbplats. Entré Stockholm och Stadsbyggnadskontoret har delvis samma innehåll men presenterar den på lite olika sätt. Förvaltningen anser att det är mycket angeläget att få dessa båda databaser att bli en källa för tillgänglighet i Stockholm framöver.

Stadsarkivets tillgänglighetsprojekt Ljud och Bild, vilket finansierades genom tillgänglighetsmedel är ett exempel på en tillgänglighets-satsning vilket gav som resultat att filmer, bilder och ljudupptagningar nu har kunnat tillgängliggöras för en större allmänhet. Hörselslingor finns installerade i samtliga möteslokaler samt i läsesalsexpeditionen. Under detta år kommer dessutom Stadsarkivets webbplats vara tillgänglig för synskadade genom talsyntes.

Kulturförvaltningen och Stadsarkivet anser att Stockholms stads handikappolitiska program fortlöpande bör följas upp och vid behov revideras. Ansvar för tillgänglig-

hetsarbetet bör följa verksamhetsansvaret och det är angeläget att innehållet i det handikappolitiska programmet integreras i det ordinarie arbetet och i ILS-systemet.

Trafik- och renhållningsnämnden

Trafik- och renhållningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 13 oktober 2009 att besvara kommunstyrelsens remiss med kontorets utlåtande.

Särskilt uttalande gjordes av Annika Ödebrink m fl (S), Mats Lindqvist (MP) och Kajsa Stenfelt (V), *bilaga 1*.

Trafikkontorets tjänsteutlåtande daterat den 15 september 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Staden har sedan många år arbetat med att förbättra tillgängligheten i staden för personer med funktionsnedsättningar. Uppdraget inför 1999 till dåvarande gatu- och fastighetsnämnden innebar att förbättringar skulle genomföras både i den yttre fysiska miljön men också i stadens fastigheter dvs. de som låg under gatu- och fastighetsnämndens ansvarsområde. Dessutom skulle dåvarande kultur- och idrottsnämnden göra förbättringar i sina lokaler och anläggningar. Av den budget på 100 mnkr som har avsatts årligen sedan dess disponeras fortfarande 10% av idrottsnämnden, 5% av kultur- och idrottsnämnden och 5% av fastighetsnämnden. De fastighetsförvaltande bolagen ska hyresfinansiera tillgänglighetsåtgärderna.

Trafik- och renhållningsnämnden har nu ett uppdrag att inom 2009 föreslå en fortsättning av Tillgänglighetsprojektets arbete även efter 2010. Utan att föregå den utredningen kan trafikkontoret liksom motionären konstatera att det återstår mycket att göra i Stockholm innan staden blir fullt användbar och tillgänglig för alla. En del ligger inom stadens ansvarsområde men en stor del ligger också på staten, landstinget, det privata näringslivet och de privata fastighetsägarna liksom på trafikhuvudmännen. Ska Stockholm bli tillgängligt för alla måste alla hjälpa till.

Det som motionen gäller avser stadens ansvarsområde och där kan trafikkontoret hålla med motionärerna om att en utökad fokusering på tillgänglighetsarbetet behövs. Detta för att påskynda det uppdrag som redan finns till alla nämnder och bolag att arbeta med ökad tillgänglighet för att Stockholm ska bli världens mest tillgängliga huvudstad 2010. Frågan om Tillgänglighetsprojektet ska utvidgas hänvisar trafikkontoret till pågående utredning om projektets fortsättning efter 2010.

Trafikkontoret kan hålla med motionärerna om att stadens handikappolitiska program bör revideras kontinuerligt för att vara ett levande dokument och även att det är en god idé att lägga in uppföljningsbara delmål för tillgänglighetsarbetet.

Trafikkontoret har ett öppet synsätt gällande motionärernas förslag att stadens samlade tillgänglighetsarbete samlas under kommunstyrelsen, men frågor angående Till-

gänglighetsprojektet fortsatta arbete och placering hänvisar trafikkontoret till pågående utredning.

Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB:s yttrande daterat den 5 oktober 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Koncernledningen gör bedömningen att stadens bolag redan idag arbetar offensivt med tillgänglighetsåtgärder enligt rådande program och lagstiftning på området. Flera av bolagen anger också egna indikatorer för att följa utvecklingen under stadens mål om att ” *Stockholm ska vara en attraktiv, trygg, tillgänglig, och växande stad för boende, företagande och besökande*” Som exempel kan nämnas Familjebostäder som har som målsättning att öka tillgängligheten enligt ”rullatornormen” till ytterligare 200 lägenheter per år.

Samtliga bostadsbolag har också kontinuerlig dialog med representanter från handikapporganisationerna i Fastighetsbolagens handikappråd samt genom en Äldreboendegrupp som samordnas med Micasa Fastigheter.

Inom koncernen är det viktigt att prioritera och genomföra tillgänglighetsåtgärder i takt med andra åtgärder i fastighetsbeståndet, utifrån det övergripande underhållsbehovet. På så sätt kan tillgänglighetsåtgärder genomföras mer kostnadseffektivt och minskar störningen av åtgärder hos de boende.

Koncernledningens uppfattning är att en revidering av stadens handikappolitiska program vore bra, under förutsättning att programmet uppdateras efter överenskommelse med övriga aktuella bestämmelser i FN-konventionen och rådande lagstiftning.

Koncernledningen delar bolagens uppfattning om att det strategiska ansvaret för tillgänglighetsfrågor skall ligga hos stadsledningskontoret, medan det operativa ansvaret för åtgärder vilar på bolagen.

RESERVATIONER M.M.

Fastighetsnämnden

Reservation anfördes av vice ordföranden Martin Michel (MP), Bengt Sandberg m fl (S) och Mattias Ericson (V) enligt följande.

Att godkänna motionen samt i övrigt anföra följande:

Motionären pekar på ett problem som bidrar till att tillgänglighetsarbetet inte fungerar som det borde, nämligen dels att trafik- och renhållningsnämnden håller i pengarna och dels att pengarna öronmärks endast för gator och stadsmiljö. Fastighetsnämnden har också tyvärr visat enligt den senaste kritiska revisionsrapporten att man inte klarar av kvalitetsstyrning där tillgänglighetskravet borde varit tydligt. Pengar och resurser för bättre tillgänglighet måste prioriteras nu upp till stadsledningskontoret och implementeras i verksamheten så att alla nämnder och styrelser vet var och hur man kan beställa och få dessa angelägna arbeten utförda.

Särskilt uttalande gjordes av ordföranden Kristina Alvendal m fl (M) och Per Altenberg (FP) enligt följande.

Stockholms stad har en hög ambitionsnivå i tillgänglighetsarbetet med målet att bli världens mest tillgängliga huvudstad 2010. Tillgängligheten för funktionshindrade är en viktig frihetsfråga och trots de utmaningar som kontoret berör, finns det rättmätiga krav på ytterligare förbättringar. Det är mot den bakgrunden vår uppfattning att tillgänglighetsarbetet kan och ska bli ännu bättre i framtiden.

Idrottsnämnden

Särskilt uttalande gjordes av Else Lundin (MP) och Axel Nekham (MP) enligt följande.

Det är väsentligt att fokus på tillgänglighetsarbetet ökar. Men miljöpartiet vill betona att ”tillgänglighet” inte endast definieras som ett sätt att ta sig till, i det här fallet Idrottsförvaltningens, anläggningar, utan även förflyttningar inom dem, och framför allt därifrån i händelse av till exempel brand. Kontinuerlig uppföljning och snabba åtgärder vid

påpekade om missförhållande (som vid Högdalsbadet) måste förbättras.

Kulturnämnden

Reservation anfördes av vice ordföranden Roger Mogert m fl (S) samt ledamöterna Ann Mari Engel (V) och Kerstin Wickman (MP) enligt följande.

1. Att tillstyrka motionen
2. Att i övrigt överlämna förvaltningens utlåtande som svar på motionen.

Trafik- och renhållningsnämnden

Särskilt uttalande gjordes av Annika Ödebrink m fl (S), Mats Lindqvist (MP) och Kajsa Stenfelt (V) enligt följande.

Om Stockholm verkligen ska bli världens mest tillgängliga huvudstad 2010, så behöver måhända tillgänglighetsarbetet sätta fart nu! Konkurrenterna på världsklassarenan ligger inte och sover!

Mats Lindqvist (MP) understryker att ovanstående uttalande inte på något vis är riktat mot tjänstemännen på trafikkontoret.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

2009:33

2009:33

Motion av Stefan Nilsson m.fl. (mp) om ökat fokus på tillgänglighetsarbetet

Dnr 326-1826/2009

Det blir allt mer uppenbart att arbetet med att göra Stockholm tillgängligt för alla inte går framåt i den utsträckning som invånarna i Stockholm har rätt att förvänta sig. I synnerhet gäller det naturligtvis alla de människor som direkt påverkas av att staden inte är fullt tillgänglig för dem. Detta handlar om att alla kommunens invånare ska ha lika rättigheter.

För att arbetet med att göra staden tillgänglig ska bli mer heltäckande och få en tydligare politisk ledning behövs tre kompletterande beslut. För det första behöver tillgänglighetsprojektet, som sorterar under trafik- och renhållningsnämnden, utvidgas. Detta omfattar nu bara gator och stadsmiljö. Det behöver kompletteras med ett uppdrag till alla nämnder och stadshuskoncernens bolag att göra sina lokaler och verksamheter tillgängliga.

För det andra bör en revidering av Stockholms stads handikappolitiska program göras och det behöver kompletteras med delmål. För det tredje, slutligen, behöver ansvaret för tillgänglighetsarbetet organisatoriskt placeras under kommunstyrelsen, så att ett samlat ansvar för hela kommunen tas för detta arbete. Ett sådant samlat ansvar underlättar också kontinuerlig uppföljning.

Vi föreslår att fullmäktige beslutar att

1. uppdrag ges till alla nämnder och stadshuskoncernens bolag att lokaler och verksamheter ska tillgänglighetsanpassas
2. en revidering av Stockholms stads handikappolitiska program görs och att det kompletteras med delmål för tillgänglighetsarbetet

3. kommunstyrelsen ska ha det samlade ansvaret för tillgänglighetsarbetet i Stockholms stad.

Stockholm den 7 september 2009

Stefan Nilsson

Kerstin Wickman

Mats Lindqvist

Paul Lappalainen

Eivor Karlsson